

Отже, створення системи інформація для оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства сприятиме розширенню можливостей у прийнятті управлінських рішень щодо формування та реалізації стратегії корпоративної безпеки, яка, в свою чергу, забезпечить динамічний довгостроковий розвиток підприємства.

Література:

1. Гребешков О.М. Інформаційне забезпечення розвитку компанії / О.М. Гребешков // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету, 2009. – Випуск 22. – С. 130-134.
2. Кабушкин Н. И. Основы менеджмента : [учеб. пособие] / Кабушкин Н. И. – 5-е изд., стереотип. – Мн. : Новое знание, 2002. – 336 с.
3. Репешко І.В. Стратегія розвитку економічної безпеки підприємств машинобудування : дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : 08.00.04 / І.В. Репешко. – Х., 2009. – 187 с.

*Оксана Соловій, викладач
Зоряна Островська, викладач
Тернопільський національний економічний університет
м.Тернопіль, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ОБЛІКУ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

Перед тим як розглядати безпеку як корінну функцію діяльності підприємства, необхідно ширше подивитися на саме поняття "безпека". Існуючі трактування цього поняття, в тому числі і економічне, мають різні вихідні положення.

По-перше, неможливо знайти ситуацію, коли стосовно будь-якого суб'єкта відсутня всяка небезпека і тим більше загроза. На нашу думку, неможливо знайти ситуацію, коли відсутня насамперед загроза. Загрози нормальному функціонуванню підприємства є завжди, і це об'єктивно. Якщо втрати внаслідок їх реалізації не дестабілізують діяльність організації, можна вважати, що її стан безпечний і надзвичайних заходів вживати не потрібно. Але це не означає, що непотрібно протидіяти загрозам. Безпека є реакцією на небезпеку і потреба в ній виникає виключно тоді, коли є небезпека [1].

По-друге, безпека – це стан, при якому відсутня небезпека [2], або такий стан захищеності важливих економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки, який формується адміністрацією та персоналом шляхом реалізації системи заходів правового, організаційного й інженерно-технічного характеру [3].

По-третє, безпеку можна розглядати як властивість підприємства. Існування будь-якого підприємства передбачає його захищеність від руйнівних впливів. Тому запобіганню руйнації протидіють всі інші функції управління [4].

По-четверте, безпека розуміється як специфічна діяльність, функція підприємства, зокрема, виявлення, попередження, послаблення пеки і загроз, здатних спричинити суттєвих збитків, закрити шлях для прогресивного розвитку, чи здатність підприємства протистояти загрози виникнення збитків.

По-п'яте, безпека розуміється як комплексне поняття: економічна безпека – це конкретний стан і ступінь захищеності будь-якого підприємства та його спроможність протистояти змінам умов існування або це стан і здатність його протистояти небезпеці руйнування його організаційної структури і статусу, а також перешкоджати досягненням цілей розвитку.

По-шосте, безпека в широкому розумінні це філософія сучасного менеджменту (управління). Сутність його зводиться до того, щоб навчитися управляти підприємством через призму безпеки, розуміти її як функцію «буття».

Отже, безпека це і стан підприємства і його властивість, і специфічна діяльність його структурних підрозділів, і спосіб управлінського мислення. Безпечний стан підприємства і його безпека як властивість (якість) є результатом управління (через призму безпеки) та специфічної діяльності: охорони, встановлення і виконання контрольних заходів. У свою чергу, їх ефективність залежить від якості самої економічної безпеки (рівня підготовленості фахівців, технічного, нормативно-правового та іншого забезпечення системою обліку).

У комплексі це породжує нову якість – здатність, з одного боку, попереджувати і припиняти дію загроз, з іншого – за рахунок цього створювати певні умови для реалізації корпоративних економічних інтересів і реалізації функції розвитку в цілому. Економічна безпека на підприємстві має дві складові: функцію звичайної діяльності (дії, розвитку) та функцію безпеки (протидії на негативні явища).

Між функцією розвитку та функцією безпеки існує природний зв'язок, який характеризується як єдиний процес з суперпозицією (накладанням) цих функцій. Проте їхній вплив здійснюється властивими їм методами та засобами.

Функція розвитку передбачає конкретні дії, спрямовані на закономірну зміну конкретних матеріальних об'єктів, що приводить до їх якісно нових станів або принципово нових об'єктів як різноманітних цілісних систем. Ці конкретні дії не мають сенсу без здійснення в реальному режимі часу інших дій, спрямованих на захист функції розвитку соціально-економічної системи від загроз, як потенційних, так і реальних.

Основною метою функції розвитку є реалізація корпоративних інтересів, а функції безпеки – їх захист шляхом протидії загрозам. Рівні реалізації і захисту корпоративних інтересів виступають показниками відповідно до розвитку і безпеки. Причому показники захисту інтересів трансформуються через показники рівня їх задоволення і мають нижню межу. Показники розвитку мають тенденцію росту, тобто чим вищий показник, тим краще.

Стратегічна конкурентна перевага формується на підставі ключових факторів успіху підприємства, що є унікальним поєднанням наявного виробничого потенціалу, специфічних активів підприємства з нагромадженим у минулому досвідом їх ефективного використання і сформованим іміджем, що сприяє виготовленню конкурентоспроможної продукції, реалізуючи яку, підприємство здатне забезпечити своє існування в довгостроковому періоді.

Традиційні джерела конкурентних переваг, такі як низька вартість робочої сили, доступність сировинних факторів виробництва, почали втрачати своє значення. Нові технології приводять до постійного зменшення частки прямих витрат на робочу силу в загальній структурі кошторису. За словами Д. Белла, у постіндустріальному господарстві до числа обмежувальних факторів відносяться не земля, робоча сила чи капітал, а інформація, в силу чого економічна і політична влада концентрується в руках її виробників. Суттєва відмінність між економічною безпекою в конкурентному середовищі в наш час та тією у 50-60-х роках минулого століття полягає в тому, що рушійною силою тоді було розповсюдження масового виробництва, а сьогодні – гнучкого виробництва поряд з кризою, яка супроводжує масове виробництво. У глобальній інформатизованій економіці для економічної безпеки значення набуває розвиток обліку як інформаційної системи.

Запорукою економічної безпеки в умовах конкуренції вважається виробництво товарів та надання послуг високої якості. Іншими інструментами підвищення економічної безпеки є зниження виробничих витрат та високоякісне обслуговування споживача. Проте, щоб перетворити свої сильні сторони у виробництві, науково-дослідній роботі, маркетингово-збутовій діяльності на конкурентні переваги, економічний агент повинен сконцентрувати максимальний *обсяг* своїх виробничих ресурсів на певному виді діяльності, досягнути високого рівня спеціалізації. Важливою умовою економічної безпеки на думку Г. Хамела та К. Прахалади, є вмiле використання "базових функціональностей продукту" і "ключових компетенцій", під якими розуміють відповідно потенційні можливості розвитку і нового використання продукту та сукупність специфічних знань, навиків, вмiнь та технологій, які дають можливість компанії виробляти споживчі блага і допомагають у разі втрати попиту на продукцію вийти на ринок з

іншими нововведеннями. На думку вчених, XXI ст. – це етап революційних рішень і інновацій в бізнесі, а вже економічної безпеки не боротьба "продукту проти продукту", "ефективності проти ефективності", а боротьба "нелінійної інновації проти лінійної". Стверджується, що ера прогресу лінійного еволюційного розвитку і неперервних поетапних як запорука економічної безпеки завершилася в XX ст., надалі перемагатимуть ті компанії, які займатимуться новими видами бізнесу, прийматимуть нестандартні рішення, використовуватимуть нелінійні інновації.

Економічна безпека вимагає об'єктивних даних від інформаційної системи стосовно виробничих витрат, якості товарів та послуг як власних так і конкурентів. Вона змушує скорочувати виробничі витрати і час на розробку та виведення на ринок нових товарів, з одного боку, а з іншого – постійно підвищувати якість товарів та послуг.

Висновки. Дослідження особливостей економічної безпеки підприємства в умовах конкуренції уможливили виявлення наступних факторів, які здійснюють безпосередній вплив на її розвиток та зростання конкурентоспроможності:

- розвиток нових технологій дає змогу створювати потужні інформаційно-комунікаційні системи, за допомогою яких усі процеси між суб'єктами можуть організовуватись швидше, дешевше та ефективніше, що підвищує їх конкурентоспроможність;
- регіоналізація та лібералізація торгівлі розширює можливість споживачам одночасно отримувати вигоду від ціни та якості товару завдяки високій інформованості через мережу Інтернет. Загострюється конкуренція між фірмами, виникають стратегічні альянси, відбуваються злиття й поглинання компаній. Стає агресивнішою поведінка торговельних посередників щодо технологічних товарів (виключаються товари зі знижками);
- глобалізація попиту і пропозиції характеризує швидке зростання кількості глобально діючих споживачів і збутових посередників.

Література:

1. Новиков А. М., Новиков Д. А. О предмете и структуре методологии // Мир образования разование в мире. – 2008. – № 1. – С. 32-40.
2. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень. – Тернопіль: Економічна думка. – 2005. – 123 с.
3. Советский энциклопедический словарь. Изд. 2-е / Под. ред. А.М. Прохорова. – М.: Сов. энциклопедия. – 1982. – 1600 с.
4. Большой энциклопедический словарь: В 2-х т./ Гл. ред. А.М. Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия. – Т. 1. – 1991. – 863 с.